

इस पुस्तिका में 20 मुद्रित पृष्ठ हैं।

PAPER II / प्रश्न-पत्र II
PART IV & V / भाग IV & V
 Gujarati Language Supplement
 गुजराती भाषा परिशिष्ट

Do not open this Test Booklet until you are asked to do so.

इस परीक्षा पुस्तिका को तब तक न खोलें जब तक कहा न जाए।

Read carefully the Instructions on the Back Cover (Page 19 & 20) of this Test Booklet.

इस परीक्षा पुस्तिका के पिछले आवरण (पृष्ठ 19 व 20) पर दिए गए निर्देशों को ध्यान से पढ़ें।

For instructions in Gujarati see Page 2 of this booklet. / गुजराती में निर्देशों के लिए इस पुस्तिका का पृष्ठ 2 देखें।

INSTRUCTIONS FOR CANDIDATES

परीक्षार्थियों के लिए निर्देश

This booklet is a supplement to the Main Test Booklet for those candidates who wish to answer EITHER Part IV (Language I) OR Part V (Language II) in GUJARATI language, but NOT BOTH. Candidates are required to answer Part I and Part II or III from the Main Test Booklet and Parts IV and V from the languages chosen by them. Questions on English and Hindi languages for Part IV and Part V have been given in the Main Test Booklet. Language Supplements can be asked for separately. Use Blue/Black Ball Point Pen only for writing particulars on this page/markings responses in the Answer Sheet. The CODE for this Language Booklet is G. Make sure that the CODE printed on Side-2 of the Answer Sheet and on your Main Test Booklet is the same as that on this Language Supplement Booklet. In case of discrepancy, the candidate should immediately report the matter to the Invigilator for replacement of the Language Supplement Test Booklet. This Test Booklet has two Parts, IV and V consisting of 60 Objective Type Questions, and each carries 1 mark :
 Part IV : Language I – (Gujarati) (Q. Nos. 91 – 120)
 Part V : Language II – (Gujarati) (Q. Nos. 121 – 150) Part IV contains 30 questions for Language I and Part V contains 30 questions for Language II. In this Test Booklet, only questions pertaining to Gujarati language have been given. In case the language(s) you have opted for as Language I and/or Language II is a language other than Gujarati, please ask for a Supplement (Language) Test Booklet of G Code that contains questions on that language. The languages being answered must tally with the languages opted for in your Application Form. No change in languages is allowed. Candidates are required to attempt questions in Language II (Part V) in a language other than the one chosen as Language I (Part IV) from the list of languages. Rough work should be done only in the space provided in the Test Booklet for the same. The answers are to be recorded on the OMR Answer Sheet only. Mark your responses carefully. No whitener is allowed for changing answers. | <ol style="list-style-type: none"> यह पुस्तिका मुख्य परीक्षा पुस्तिका की एक परिशिष्ट है, उन परीक्षार्थियों के लिए जो या तो भाग IV (भाषा I) या भाग V (भाषा II) गुजराती भाषा में देना चाहते हैं, लेकिन दोनों नहीं। परीक्षार्थी भाग I एवं भाग II या III के उत्तर मुख्य परीक्षा पुस्तिका से दें और भाग IV व V के उत्तर उनके द्वारा चुनी भाषाओं से। अंग्रेजी व हिन्दी भाषा पर प्रश्न मुख्य परीक्षा पुस्तिका में भाग IV व भाग V के अन्तर्गत दिए गए हैं। भाषा परिशिष्टों को आप अलग से माँग सकते हैं। इस पृष्ठ पर विवरण अंकित करने एवं उत्तर पत्र पर निशान लगाने के लिए केवल नीले/काले बॉल पॉइंट पेन का प्रयोग करें। इस भाषा पुस्तिका का कोड G है। यह सुनिश्चित कर लें कि इस भाषा परिशिष्ट पुस्तिका का कोड, उत्तर पत्र के पृष्ठ-2 एवं मुख्य प्रश्न पुस्तिका पर छपे कोड से मिलता है। अगर यह भिन्न हो तो परीक्षार्थी दूसरी भाषा परिशिष्ट परीक्षा पुस्तिका लेने के लिए निरीक्षक को तुरन्त अवगत कराएँ। इस परीक्षा पुस्तिका में दो भाग IV और V हैं, जिनमें 60 वस्तुनिष्ठ प्रश्न हैं, तथा प्रत्येक 1 अंक का है :
 भाग IV : भाषा I – (गुजराती) (प्रश्न सं. 91 – 120)
 भाग V : भाषा II – (गुजराती) (प्रश्न सं. 121 – 150) भाग IV में भाषा I के लिए 30 प्रश्न और भाग V में भाषा II के लिए 30 प्रश्न दिए गए हैं। इस परीक्षा पुस्तिका में केवल गुजराती भाषा से सम्बन्धित प्रश्न दिए गए हैं। यदि भाषा I और/या भाषा II में आपके द्वारा चुनी गई भाषा(एँ) गुजराती के अलावा है/हैं, तो कृपया G कोड वाली उस भाषा वाली परिशिष्ट (भाषा) परीक्षा पुस्तिका माँग लीजिए। जिन भाषाओं के प्रश्नों के उत्तर आप दे रहे हैं वह आवेदन पत्र में चुनी गई भाषाओं से अवश्य मेल खानी चाहिए। भाषाओं का परिवर्तन अनुमन्य नहीं है। परीक्षार्थी भाषा II (भाग V) के लिए, भाषा सूची से ऐसी भाषा चुनें जो उनके द्वारा भाषा I (भाग IV) में चुनी गई भाषा से भिन्न हो। रफ कार्य परीक्षा पुस्तिका में इस प्रयोजन के लिए दी गई खाली जगह पर ही करें। सभी उत्तर केवल OMR उत्तर पत्र पर ही अंकित करें। अपने उत्तर ध्यानपूर्वक अंकित करें। उत्तर बदलने हेतु श्वेत रंजक का प्रयोग निषिद्ध है। |
|--|---|

Name of the Candidate (in Capital Letters) : _____

परीक्षार्थी का नाम (बड़े अक्षरों में) : _____

Roll Number (अनुक्रमांक) : in figures (अंकों में) _____

: in words (शब्दों में) _____

Centre of Examination (in Capital Letters) : _____

परीक्षा केन्द्र (बड़े अक्षरों में) : _____

Candidate's Signature : _____ Invigilator's Signature : _____

परीक्षार्थी के हस्ताक्षर : _____

निरीक्षक के हस्ताक्षर : _____

Facsimile signature stamp of Centre Superintendent _____

આ પુસ્તિકામાં 20 છાપેલ પાનાં છે.

MAK-23-II

પેપર II

ભાગ IV & V

ગુજરાતી ભાષા પરિશિષ્ટ

પરીક્ષા પુસ્તિકા કોડ

G

આ પરીક્ષા પુસ્તિકાને સૂચના મળ્યા પહેલા ખોલવી નહીં.

આ પરીક્ષા પુસ્તિકાના પાછળ ના આવરણમાં (19 & 20) આપેલા નિર્દેશોને ધ્યાનથી વાંચો.

પરીક્ષાર્થી માટે દિશા નિર્દેશ :

- આ પુસ્તિકા મુખ્ય પરીક્ષા પુસ્તિકા નું એક પરિશિષ્ટ છે, પરીક્ષાર્થી માટે જે ભાગ IV (ભાષા I) અથવા ભાગ V (ભાષા II) ગુજરાતી ભાષામાં આપવા ચાહે છે, પણ બન્ને નહિ ફક્ત એકજ.
- પરીક્ષાર્થી ભાગ I અને ભાગ II અથવા III ના ઉત્તર મુખ્ય પરીક્ષા પુસ્તિકામાં આપે અને ભાગ IV અને V ના ઉત્તર તેમને ચયન કરેલ ભાષામાં આપે.
- અંગ્રજી અને હિન્દી ભાષા ના પ્રશ્નો મુખ્ય પરીક્ષા પુસ્તિકા ના ભાગ IV અને ભાગ V ના અન્તર્ગત આપેલા છે. ભાષા પરિશિષ્ટો ને તમે અલગથી માંગી શકો છો.
- આ પૃષ્ઠ પર લખવા અને પ્રિન્ટ અંકિત કરવા માટે માત્ર બ્લૂ/કાળા બોલ પાઇન્ટ પેન જ ઉપયોગ કરી શકાય છે.
- આ ભાષા પુસ્તિકા નો કોડ (code) છે **G**. આ વાતની ખાતરી કરી લેવીકે ભાષા પરિશિષ્ટ પુસ્તિકા નો કોડ, ઉત્તર પત્ર ના પૃષ્ઠ-2 અને મુખ્ય પરીક્ષા પુસ્તિકા પર છાપેલા કોડ સમાન છે કે નહિ. જો જુદો હોય તો પરીક્ષાર્થી બીજી ભાષા પરિશિષ્ટ પરીક્ષા પુસ્તિકા લેવા માટે નિરીક્ષક ને તરતજ સૂચિત કરે.
- આ પુસ્તિકામાં બે ભાગ IV અને V છે. જેમાં કુલ 60 વસ્તુનિષ્ઠ પ્રશ્નો છે જે પ્રત્યેક 1 ગુણ ધરાવે છે :
ભાગ IV : ભાષા I -- (ગુજરાતી) (પ્ર. 91 થી પ્ર. 120)
ભાગ V : ભાષા II -- (ગુજરાતી) (પ્ર. 121 થી પ્ર. 150)
- ભાગ IV માં ભાષા I માટે 30 પ્રશ્ન અને ભાગ V માં ભાષા II માટે 30 પ્રશ્નો આપેલા છે. આ પરીક્ષા પુસ્તિકામાં માત્ર ગુજરાતી ભાષા સંબંધિત પ્રશ્નો આપેલા છે. જો ભાષા I અને/અથવા II માં તમારી ચયન કરેલ ભાષા ગુજરાતી સિવાય ની છે તો આપને G કોડ વાળી એ ભાષા વાળી પરિશિષ્ટ (ભાષા) પરીક્ષા પુસ્તિકા માંગી લેવી. જે ભાષાના ઉત્તર આપ આપી રહ્યા છો તે આવેદન પત્રમાં ચયન કરેલ ભાષા જ હોવી જોઈએ. ભાષાઓમાં કોઈ ફેરફાર કરવાની મંજૂરી નથી.
- પરીક્ષાર્થી ભાષા II (ભાગ V) માટે ભાષા સૂચી માંથી એવી ભાષાનું ચયન કરે જે તેમના દ્વારા ભાષા I (ભાગ IV) માં ચયન કરેલી ભાષાથી જુદી હોય.
- રફ કાર્ય પરીક્ષા પુસ્તિકા માં આપેલ ખાલી જગ્યામાં જ કરવો.
- બધા ઉત્તર માત્ર ઓ.એમ.આર. (OMR) ઉત્તર પત્ર પર જ અંકિત કરવા. પોતાના ઉત્તર ધ્યાનપૂર્વક અંકિત કરવા. ઉત્તર બદલવા માટે શ્વેત રંજક (whitener) નો પ્રયોગ નિષિદ્ધ છે.

પરીક્ષાર્થીનું નામ (મોટા અક્ષરોમાં) : _____

અનુક્રમાંક : અંકોમાં _____

: શબ્દોમાં _____

પરીક્ષા કેન્દ્ર (મોટા અક્ષરોમાં) : _____

પરીક્ષાર્થીની સહી : _____ નિરીક્ષકની સહી _____

Facsimile signature stamp of

Centre Superintendent _____

પરીક્ષાર્થી નિમ્ન ભાગના
સવાલોના જવાબ ત્યારે
જ આપે જ્યારે તેમને
ભાષા - I નો વિકલ્પ
ગુજરાતી ચયનીત કર્યો હોય.

ભાગ IV

ભાષા I

ગુજરાતી

નિર્દેશ : નીચેનું કાવ્ય વાંચી, તેની નીચે પૂછાયેલા પ્રશ્નોના ઉત્તરોમાંથી સાચો વિકલ્પ શોધીને લખો. (91 – 96)

‘તાંબાલોટો ભરી તુલસીને પાણી પાચું ખરું કે ?
જોજો પાછું ભૂલી નવ જતાં વ્યર્થ જંજાળ આડે !
રે’શે મારાં તુલસી તરસ્યાં, પાંદડાં ઓસવાશે.
એકે ય ના પરણ ચૂંટજો જીવતું છોડવેથી ;
ફૂંડામાં જે ખરી-ગરી પડ્યાં હોય તે માત્ર લેજો;
રાજી રે’શે પ્રભુ, ઝળહળશે દીપ સૌભાગ્યનો યે.’
નિત્યે માનાં મુખથી સ્વપ્ના શબ્દ ભીના ભરેલા;
વૃન્દા-વિષ્ણુ-પરિણય લિયે કાર્તિકે ધન્યતાથી.
ધ્રૂજે દીવો, અરવ કણસે ખંડ, લંબાય ઓળા;
મૂંગું મૂંગું ઘસી રહ્યું કશું ભક્ષી લેવા પિતાને
સૂતેલા જે ક્ષીણ થઈ; બધે ડૂસકાં કેં થીજેલાં
અર્ધા ખુલ્લા જનકમુખમાં કંપતે હાથે માતા
મૂકે લીલું પરણ તુલસીનું ભીડી હોઠ સૂકાં
આયુષ્યે જે ઉર સીંચે ઉછરેલ તે છોડ કેરું !

91. મા કોને પાણી પાવાનું કહે છે ?

- (1) તુલસી
- (2) ફૂંડા
- (3) તરણા
- (4) પથિક

92. કવિ કોની અંતિમ ક્ષણની વાત કરે છે ?

- (1) પુત્ર
- (2) દીકરી
- (3) દાદા
- (4) પિતા

93. ‘દલ’નો સમાનાર્થી શબ્દ શોધો.

- (1) પર્ણ
- (2) થડ
- (3) હૃદય
- (4) ધનતા

94. ‘સૌભાગ્યનો દીપ’ કયો અલંકાર થશે ?

- (1) ઉપમા
- (2) શ્લેષ
- (3) રૂપક
- (4) ઉત્પ્રેક્ષા

95. ‘તાંબાલોટો’ કયો સમાસ થશે ?

- (1) ઉપપદ
- (2) દ્વિગુ
- (3) મધ્યમપદલોપી
- (4) કર્મધારય

96. મા કઈ રીતે પતિના મુખમાં તુલસીનું પાન મૂકે છે ?

- (1) ઝડપથી
- (2) ધ્રુજતા હાથે
- (3) રડતાંરડતાં
- (4) હળવેથી

નિર્દેશ : નીચે આપેલ ફકરો કાળજીપૂર્વક વાંચી, તેની નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તરો યોગ્ય વિકલ્પ શોધીને લખો. (97 – 105)

બાળકને પોતીકી ભાષા બોલવા દેવી જોઈએ એટલી વાત જો ભાષાશિક્ષકને સમજાઈ જાય તો બાળકની મોકળી અભિવ્યક્તિને પાંખો ફૂટશે. વિસ્મયની આંખ જ આળોટતા દરિયાને જોઈ શકે છે. આપણી ચશ્માળુ આંખને પાણી દેખાય છે પણ દરિયો નથી દેખાતો. આપણી શિક્ષણ વ્યવસ્થા બાળકને ચશ્મા આપે છે પણ દષ્ટિ નથી આપતી. આપણે ઊછરતા બાળક સામે શૈક્ષણિક સાધનોનો અને ચોપડીઓનો ગંજ ખડકીએ છીએ. બાળકના લેખનકૌશલ્ય અને વાચનકૌશલ્યના વિકાસ માટે પરદેશથી આયાત કરેલી પદ્ધતિઓની માનસિક કસરતો યોજાએ છીએ, પણ એટલું નથી સમજતા કે બધું જ સરળ કરી દેવાથી બાળક વધુ ગૂંચવાય છે. બાળક સ્વયં સરળતાનો અવતાર છે. એ તમારી પાસે સરળતા શીખવા નથી આવતું પણ મથામણની તક શોધવા આવે છે. અહીં એટલું જ સમજવાનું છે કે મારી ઈચ્છાની છાપ બાળકની કોરીઘાકોર પાટી ઉપર ન લાગવી જોઈએ. શૈક્ષણિક સાધનો અને પાઠ્યપુસ્તકો એ બીજું કંઈ નથી પણ આપણી શૈક્ષણિક ઈચ્છાના રબ્બરસ્ટેમ્પ છે. તમે રબ્બરસ્ટેમ્પથી બાળકને કેળવી શકો નહીં. બાળક

ભણવાની સાથે આજુબાજુના વાતાવરણમાંથી પણ શિક્ષણ મળવી શકે તેવી વ્યવસ્થા પણ કરવી જોઈએ. જેથી બાળકનો સર્વાંગી વિકાસ શક્ય બનશે આત્મવિશ્વાસમાં વધારો થશે ને ભારતને શ્રેષ્ઠ નાગરિકો પણ ભેટસ્વરૂપે મળશે. બાળક પર ભણતરનો ભાર નહીં રહે ને બાળકમાં સર્જનાત્મકતા ડેશમૂકો ચિંતનાત્મકતાનું ઘડતર તો થાશે ની સાથે સાથે સર્વાંગી વિકાસ પણ થશે વજન ઉપાડવાની ઝંઝટથી મુક્તિ મળશે તો બાળકનું પણ મન અભ્યાસમાં પરોવાશે. બાળક કોઈ સ્પર્ધા માટેની સામગ્રી નથી એ વાત પણ શિક્ષક અને વાલીઓએ સ્વીકારવી જ રહી.

97. બાળકની અભિવ્યક્તિને ક્યારે પાંખો ફૂટે ?

- (1) સ્વતંત્રતા આપીએ
- (2) સુવિધા આપીએ
- (3) માંગ પૂરી કરીએ
- (4) શિક્ષણ આપીએ ત્યારે

98. કેવી આંખો આળોટતા દરિયાને જોઈ શકે ?

- (1) માંજરી
- (2) કાળી
- (3) વિસ્મિત
- (4) ચકોર

99. ‘ઈચ્છાનું રબ્બરસ્ટેમ્પ’ કયો અલંકાર થશે ?

- (1) રૂપક
- (2) ઉત્પ્રેક્ષા
- (3) અનન્વય
- (4) ઉપમા

100. બાળક ક્યારે વધારે ગૂંચવાણ અનુભવે છે ?

- (1) બધું અઘરું કરવાથી
- (2) મારથી
- (3) સમજાવટથી
- (4) બધું સરળ કરી દેવાથી

101. બાળક શેનો અવતાર છે ?

- (1) સંકુલતા
- (2) ભગવાન
- (3) નિષ્ફળતા
- (4) સરળતા

102. ‘ગંજ ખડકવો’ રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ શોધો.

- (1) બજારીકરણ કરવું
- (2) અતિરેક કરવો
- (3) ગુણવત્તા સુધારવી
- (4) ગંજાવર બનાવવું

103. બાળક આપણી પાસે શા માટે આવે છે ?

- (1) શીખવા
- (2) મનોરંજન માટે
- (3) મથામણનો મોકો શોધવા
- (4) સંસ્કાર મેળવવા

104. આપણી શિક્ષણ વ્યવસ્થા બાળકને શું આપે છે ?

- (1) ડહાપણ
- (2) ચશ્માં
- (3) પેન
- (4) કેળવણી

105. ‘સમીર’નો સમાનાર્થી શોધો.

- (1) નમૂનો
- (2) પવન
- (3) પાણી
- (4) અવાજ

નિર્દેશ : નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ ઉપલબ્ધ વિકલ્પોમાંથી પસંદ કરીને લખો. (106 – 120)

106. પ્રતિજ્ઞા (A) : લેખન અને વાચનકૌશલ્ય પ્રાથમિક કક્ષાએ સમીક્ષાત્મક વિચારણામાં મદદરૂપ થાય છે.

પ્રમેય (R) : સમીક્ષાત્મક વિચારણા એ વાચન અને લેખનકૌશલ્યનું પેટાકૌશલ્ય છે.

નીચેના વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય જવાબ પસંદ કરો.

- (1) (A) અને (R) બંને સાચા છે અને (R) તે (A) નું ચોખ્ખું સ્પષ્ટીકરણ છે.
- (2) (A) અને (R) બંને સાચા છે અને (R) તે (A) નું ચોખ્ખું સ્પષ્ટીકરણ નથી.
- (3) (A) સાચું નથી પણ (R) સાચું છે.
- (4) (A) સાચું છે પણ (R) સાચું નથી.

107. કઈ રીતે ભાષાકૌશલ્યો શ્રેષ્ઠ ઢબે શીખી શકાય ?

- (1) જો શિક્ષક એક સમયે એક જ કૌશલ્ય પર કેન્દ્રિત કરે
- (2) પડકારરૂપ અને મિકેનિકલ ભાષાવ્યાયામ દ્વારા
- (3) જો એની સાથે સંકલિત પદ્ધતિથી કામ લેવામાં આવે
- (4) ફક્ત લેખિત કસોટી અને અસાઈનમેન્ટ દ્વારા

108. વિદ્યાર્થીઓને વર્ણનકૌશલ્યનો ઉપયોગ કરતા આવડે છે કે નહીં એનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે શિક્ષકે વિદ્યાર્થીને શું પૂછવું જોઈએ ?

- (1) પાઠમાં આવતા ક્રિયાપદો અને વિશેષણો પર કુંડાળું કરવું જોઈએ.
- (2) વિદ્યાર્થીઓ જ્યારે અચરજ પામ્યા હોય એવી ઘટનાનું વર્ણન કરવા જણાવવું.
- (3) વર્ણનાત્મક શબ્દોમાંની ભૂલોને સુધારવી.
- (4) વાર્તા વાંચીને સંક્ષેપગ્રહણ આધારિત પ્રશ્નો.

109. સાતમા ધોરણની એક શિક્ષિકા છાત્રો માટે પાઠ્યપુસ્તકો સિવાયના ઈતર વાચનની સગવડ કરી આપે છે. શિક્ષિકા કઈ બાબતને પ્રોત્સાહન આપી રહી છે ?

- (1) સહયોગી વાચન
- (2) સઘન વાચન
- (3) અતિરિક્ત વાચન
- (4) માર્ગદર્શિત વાચન

110. આચાર્યશ્રીએ ભાષાશિક્ષકને નવા સત્ર માટે પાઠ્યપુસ્તકો અને અન્ય સ્ત્રોત પસંદ કરવાની સૂચના આપી. આ પસંદગી સમયે નીચેનામાંથી કઈ બાબત અપ્રસ્તુત ગણાશે ?

- (1) શિક્ષણની જરૂરત અને બાળકોની ભાષાઓની જાણકારી
- (2) પુસ્તકો અને સ્ત્રોતોની સ્વીકાર્યતા
- (3) વિદ્યાર્થીઓનું સ્તર
- (4) અભિગમલક્ષી સંકુલતા અને સામગ્રીનું ધનત્વ

111. વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતી ભાષાસામગ્રીના નિરીક્ષણ માટે શિક્ષકે માપદંડ નિયત કર્યો છે. સામગ્રી ઉપયોગના નિરીક્ષણ માટે કયો માપદંડ મહત્વપૂર્ણ અને ઉપયોગી છે ?

- (1) ઉપયોગીતા, પુનરાવર્તન અને ઉચ્ચારણ નિર્માણ
- (2) સામગ્રીની પ્રસ્તુતિ, તૈયારી અને પ્રેક્ટિસ
- (3) નિરીક્ષણ, પ્રતિપોષણ બેઠકો અને અહેવાલલેખન
- (4) ચેકલિસ્ટ, અનુમાન અને પરિણામ

112. એક શિક્ષિકા છઠ્ઠા ધોરણના વિદ્યાર્થીઓને પાઠ્યપુસ્તકના એક પ્રકરણ પર આધારિત; ઉપશીર્ષકો સાથેની એક ફિલ્મ દેખાડે છે. ફિલ્મ દ્વારા બાળકો શેના માટે પ્રોત્સાહિત થશે ?

- (1) સક્રિયપણે ફિલ્મદર્શન અને શ્રવણ માટે
- (2) શ્રવણપદ્ધતિ, સક્રિય ફિલ્મદર્શન અને વિદ્યાર્થીઓને અધિકૃત ભાષાસામગ્રીના ઉપયોગ માટે પ્રોત્સાહિત કરવામાં
- (3) વિદ્યાર્થીઓને આવી વધુને વધુ ફિલ્મો જોવા માટે
- (4) શાબ્દિક સંકેતો દ્વારા શ્રવણપદ્ધતિ કેળવવા માટે, અભિનેતાઓના અભિનયને સમજવા માટે અને સમીક્ષા લખવા માટે

113. પ્રતિજ્ઞા (A) : એક બાળક બાલ્યાવસ્થામાં નામ કરતાં વધુ ઉપયોગ ક્રિયાપદોનો કરે છે અને વ્યાકરણના નિયમોને ઉલ્લંઘન કરે છે.

પ્રમેય (R) : એમનું ભાષાભંડોળ સીમિત હોય છે.

નીચેના વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય જવાબ પસંદ કરો.

- (1) (A) અને (R) બંને સાચા છે પરંતુ (R) અહીં (A) નું સચોટ કારણ નથી.
- (2) (A) સાચું પણ (R) ખોટું છે.
- (3) (A) ખોટું છે પણ (R) સાચું છે.
- (4) (A) અને (R) બંને સાચા છે અને (R) તે (A) નું સચોટ કારણ છે.

114. એક વિદ્યાર્થીની પોતાની માતાને ભાષા વર્ગખંડનો અનુભવ વર્ણવતાં જણાવે છે કે શિક્ષિકા અમને આંખ બંધ કરીને બેગમાંથી એક ચીજ ઉઠાવવાનું કહે છે. પછી અમે એ ચીજનું વર્ણન કરીએ છીએ. શિખવાની આ પદ્ધતિ બહુ સરસ છે.

આ વિધાન બાળકની શિખવાની પ્રાથમિકતા દર્શાવે છે. આ બાળકની પસંદગી તારવી બતાવો.

- (1) હું સાંભળું છું ત્યારે ભાષા યાદ રાખી શકું છું.
- (2) હું જ્યારે હલનચલન કરું છું ત્યારે ભાષા યાદ રાખી શકું છું.
- (3) હું જ્યારે નકલ કરું છું ત્યારે ભાષા યાદ રાખી શકું છું.
- (4) હું જ્યારે જોઉં છું ત્યારે ભાષા યાદ રાખી શકું છું.

115. વિદ્યાર્થી શું કરે છે તે સંદર્ભે નીચેનું ઉદાહરણ વાંચો અને એને માટેની યોગ્ય પદ્ધતિ પસંદ કરો.
“જો મને કોઈ વસ્તુનો અર્થ ખબર ન હોય તો હું એને પુસ્તકમાં શોધું છું.”

- (1) પ્રેક્ટિસ માટેની તકનો ઉપયોગ કરવો
- (2) સંદર્ભસામગ્રીનો ઉપયોગ કરવો
- (3) મૂંઝવણભરી માનસિકતા અનુભવવી
- (4) પ્રયોગો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું

116. ઉપચારાત્મક કસોટી શેના મૂલ્યાંકન માટે કામ લાગે છે ?

- (1) પોતાની ભાષાભૂલો પારખવાની વિદ્યાર્થીની ક્ષમતા
- (2) પાઠમાંથી મુખ્ય મુદ્દાઓ ઉપસંહારરૂપે તારવવાની વિદ્યાર્થીની ક્ષમતા
- (3) સિદ્ધિઓના ક્રમમાં વિદ્યાર્થીને રેંક (દરજ્જે) આપવા માટે
- (4) ભાષાસંદર્ભે વિદ્યાર્થીના નબળાં અને સબળાં પાસા

117. ભાષાક્ષમતા કસોટી શેનું મૂલ્યાંકન કરે છે ?

- (1) વિદ્યાર્થીઓને શિખવવામાં આવેલી ભાષાનું
- (2) વિદ્યાર્થીઓ ભાષાના જે સ્તરે પહોંચ્યા છે તેનું
- (3) બહુઈન્દ્રિય શિક્ષણ અનુભવનું
- (4) રોજિંદી વાતચીતની ભાષાનું

118. શિક્ષકે વિદ્યાર્થીઓને વિવિધ જૂથોમાં વહેંચી દઈને હાથીઓ વિશેની એક વાર્તા ભણતાં પહેલાં હાથીઓ વિશે એક કવીઝ (પ્રશ્નાવલિ) કરવાનું જણાવ્યું આમ કરવા પાછળનો શિક્ષકનો ઉદ્દેશ શો છે ?

- (1) સુનિશ્ચિત પ્રતિપોષણ આપવાનો
- (2) કોઈ મુદ્દામાં રસ જગાવવાનો
- (3) પાઠની સમીક્ષા લખવાનો
- (4) વિદ્યાર્થીઓના સ્મૃતિપરીક્ષણનો

119. ભાષાના એક વર્ગમાં એક વિદ્યાર્થી ખલેલ પાડી રહ્યો છે. એક શિક્ષકે આ વિદ્યાર્થીને કેવી રીતે સંભાળવો જોઈએ ?

- (1) અન્ય શાંત વિદ્યાર્થીઓ પર ધ્યાન આપવું.
- (2) વિદ્યાર્થી સાથે વાત કરીને એની સમસ્યા સમજવી.
- (3) વિદ્યાર્થીના વાલીઓ એને સમજાવે એવું કરવું.
- (4) શાળાસંચાલકને આ વિદ્યાર્થીની હરકતો વિશે ફરિયાદ કરવી.

120. “વિદ્યાર્થીઓ વિચારો અંગે બુદ્ધિમંથન કરે, ગોઠવાણ કરે, મુસદ્દો ઘડે, સંકલન કરે અને પોતાના કામનું પુનરાવર્તન કરે.” ત્યારે આ પ્રક્રિયામાં કયા કૌશલ્યનું પ્રતિબિંબ મીલાય ?

- (1) વાણીકૌશલ્ય
- (2) વાચનકૌશલ્ય
- (3) લેખનકૌશલ્ય
- (4) શ્રવણકૌશલ્ય

પરીક્ષાર્થી નિમ્ન ભાગના
સવાલોના જવાબ ત્યારે
જ આપે જ્યારે તેમને
ભાષા - II નો વિકલ્પ
ગુજરાતી ચયનીત કર્યો હોય.

ભાગ V

ભાષા II

ગુજરાતી

નિર્દેશ : નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ ઉપલબ્ધ વિકલ્પોમાંથી પસંદ કરીને લખો. (121 – 135)

121. નીચેનામાંથી કઈ બાબત પૂર્વવાચન પ્રવૃત્તિ માટે સહાયક છે ?

- (1) અનુમાનકાર્ય
- (2) વિદ્યાર્થીને પાઠનો ઉપસંહાર લખવાનું કહેવું
- (3) વ્યાકરણ માળખું શીખવવું
- (4) સંક્ષેપલેખનનું કાર્ય

122. ઉપચારાત્મક શિક્ષણ (રેમેડિયલ ટીચીંગ) સંદર્ભે નીચેનામાંથી કઈ બાબત સાચી છે ?

- (1) પછાત બાળકો પ્રત્યે સહાનુભૂતિ દર્શાવવી
- (2) પ્રદર્શનસુધારણા માટે મદદ કરવી
- (3) પ્રદર્શનસુધારણા માટે વધુ ગુણ આપવા
- (4) તેજસ્વી બાળકો પર વધુ ધ્યાન આપવું

123. પ્રતિજ્ઞા (A) : અંગ્રેજી ભારતની સહયોગી રાજભાષા છે.

પ્રમેય (R) : ભારતની શાળાઓમાં અંગ્રેજી વિદેશી ભાષા તરીકે ભણાવાય છે.

નીચેના વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય જવાબ પસંદ કરો.

- (1) (A) અને (R) બંને સાચા છે પણ (R) તે (A) નું યોગ્ય સ્પષ્ટીકરણ નથી.
- (2) (A) સાચું પણ (R) ખોટું.
- (3) (A) ખોટું પણ (R) સાચું.
- (4) (A) અને (R) બંને સાચા છે અને (R) તે (A) નું સાચું સ્પષ્ટીકરણ છે.

124. નીચેનામાંથી કઈ બાબતને એક ભાષાનું ગુણલક્ષણ નહીં ગણી શકાય ?

- (1) ભાષા સ્થગિત છે
- (2) ભાષા પ્રતીકાત્મક છે
- (3) ભાષા સામાજિક છે
- (4) ભાષા વ્યવસ્થાપૂર્ણ છે

125. પ્રતિજ્ઞા (A) : વિદ્યાર્થીઓને પૂર્વજ્ઞાન યાદ કરાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવા એ મહત્વનું છે.

પ્રમેય (R) : પૂર્વજ્ઞાન યાદ કરવાથી વિદ્યાર્થીઓને પરિચિત જ્ઞાન અને અભિનવ જ્ઞાન સાથે સામંજસ્ય સાધવામાં અનુકૂળતા રહે છે.

નીચેના વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય જવાબ પસંદ કરો.

- (1) (A) અને (R) બંને સાચા, પરંતુ (R) તે (A) નું યોગ્ય સ્પષ્ટીકરણ નથી.
- (2) (A) સાચું છે પણ (R) ખોટું છે.
- (3) (A) ખોટું છે પણ (R) સાચું છે.
- (4) (A) અને (R) બંને સાચા છે અને (R) તે (A) નું યોગ્ય સ્પષ્ટીકરણ છે.

126. એક શિક્ષિકાએ આઠમા ધોરણના વિદ્યાર્થીઓને ‘ઘરમાં ઊર્જા બચાવો’ વિષય પર એક લિક્સેટ બનાવવાનું અસાઈનમેન્ટ સોંપ્યું. આનાથી ભાષાનું કયું ઘટક વિકસશે ?

- (1) સકારાત્મક આજ્ઞાવાચકો
- (2) પ્રશ્ન રૂપ
- (3) તુલના
- (4) ભૂતકાળ

127. એક પાઠનું આયોજન કરાતી વખતે એક હેતુ એના દ્વારા વિદ્યાર્થીઓને ગ્રાહકો સાથે પારંપારિક વ્યાપારી પત્રવ્યવહાર શિખવવાનો હોય છે. આ હેતુ નીચેનામાંથી કયા પાઠપ્રકાર સાથે સામંજસ્ય ધરાવે છે ?
- (1) વર્ણન
 - (2) અહેવાલ (રિપોર્ટ)
 - (3) લેખ
 - (4) પત્ર
128. એક શિક્ષિકાએ વિદ્યાર્થીઓને એક ચિત્રમાં રહેલાં ચાર સંગીતવાદ્યો જોઈને અને કેવા સાંગીતિક સંદર્ભમાં બજાવાય છે એ વિશે ચર્ચા કરવાનું કહ્યું. આ પ્રવૃત્તિ સાથે નીચેનામાંથી કયુ જ્ઞાનકૌશલ્ય સમાનતા ધરાવે છે ?
- (1) રચના
 - (2) વિશ્લેષણ
 - (3) તર્કશુદ્ધતા
 - (4) કલ્પના
129. એકભાષીય ભાષકો જ્યારે એક જ વિચાર અંગેની ઔપચારિક વાતચીતમાંથી અનૌપચારિક વાતચીત તરફ વળી જાય ત્યારે તેઓ કઈ પ્રવૃત્તિમાં ગૂંથાય છે ?
- (1) પદપરિવર્તનને લગતી
 - (2) પદમિશ્રણને લગતી
 - (3) બોલીઓને લગતી
 - (4) સામાજિક ભાષાવિજ્ઞાન અંગેની
130. વિદ્યાર્થીઓની અનૌપચારિક વાતચીત, મૈત્રી અને સંબંધો એમના જ છાત્રસમુદાયમાં થતા હોય તો એ ભાષાના કયા સ્વરૂપ પર આધારિત હોય છે ?
- (1) આત્મસાતીકરણ
 - (2) સમાયોજન
 - (3) ભાષાકીય સામાજિકીકરણ
 - (4) સાંસ્કૃતિકીકરણ
131. શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરતી વખતે વ્યાકરણ કઈ રીતે વિદ્યાર્થીઓને મદદરૂપ થાય છે ?
- (1) સાંભળેલી વાતનું પુનઃકથન કરવામાં
 - (2) ભાષાઘટકોનું અર્થસભર અને પ્રત્યાયનકેન્દ્રી અભિવ્યક્તિરૂપે સંયોજન કરવામાં
 - (3) ઉચ્ચતર વર્ગોમાં ઔપચારિક લેખનઘટકો વડે મુસદ્દો ઘડવામાં
 - (4) ઔપચારિક વાતાવરણમાં યોગ્ય ચોકસાઈ અને આત્મવિશ્વાસ સાથે બોલવામાં
132. વિદ્યાર્થીઓને ભાષા શીખવવા સંદર્ભે નીચેનામાંથી કઈ વસ્તુ 'વર્ગખંડ સ્ત્રોત' નથી ?
- (1) વાચન કોણ
 - (2) વર્ગખંડ લાઈબ્રેરી
 - (3) વર્ગખંડ પ્રક્રિયા
 - (4) ભીંત પર લગાવેલા વર્ણાક્ષર ચિત્રો

133. પ્રતિજ્ઞા (A) : વ્યક્તિગત શીખવવા માટેની યોજના ભાષા શિક્ષકે જ તૈયાર કરવી જોઈએ.

પ્રમેય (R) : નવી ભાષાઓ શીખવા માંગતા વિદ્યાર્થીઓમાં વૈવિધ્ય હોય છે.

નીચેના વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય જવાબ પસંદ કરો.

- (1) (A) અને (R) બંને સાચા છે પણ (R) તે (A) નું સાચું સ્પષ્ટીકરણ નથી.
- (2) (A) સાચું પણ (R) ખોટું છે.
- (3) (A) ખોટું છે, (R) સાચું છે.
- (4) (A) અને (R) બંને સાચા છે અને (R) તે (A) નું સાચું તાર્કિક સ્પષ્ટીકરણ છે.

134. કઈ પદ્ધતિમાં બાળકની પ્રથમ ભાષા શિક્ષણમાં કેન્દ્રીય ભૂમિકા ભજવે છે ?

- (1) વ્યાકરણ-અનુવાદ પદ્ધતિ
- (2) પ્રત્યાયનકેન્દ્રી ભાષાશિક્ષણ પદ્ધતિ
- (3) કાર્ય (ટાસ્ક) આધારિત શિક્ષણ
- (4) પ્રત્યક્ષ પદ્ધતિ

135. ચેતનની પ્રથમ ભાષા ભોજપુરી છે પણ તમિલનાડુ ગયા પછી એ ભોજપુરી બોલતો નથી અને સ્થાનિકો સાથે કેવળ અંગ્રેજી બોલે છે. સ્થાનિક ભાષાનું સ્થાન જ્યારે નવી દ્વિતીય ભાષા લઈ લે ત્યારે આ ઘટના નીચેનામાંથી શેનું ઉદાહરણ બને ?

- (1) બાદબાકીજન્ય દ્વિભાષીતા
- (2) પદ્મિશ્રણ (કોડ-મિક્સીંગ)
- (3) પદ્મપરિવર્તન (કોડ-સ્વીચીંગ)
- (4) દ્વિભાષીતા

નિર્દેશ : નીચે આપેલ ફકરો કાળજીપૂર્વક વાંચો તેની નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તરો યોગ્ય વિકલ્પ શોધીને લખો. (136 – 143)

માણસોએ વિવેક કરવાની જરૂર છે કે સત્ય એક જુદી વાત છે, ને વ્યવહાર એક જુદી વાત છે. પરમ સત્ય તે એક જ છે. વ્યવહાર અનેક છે, પણ સર્વદા સત્યને અધીન છે. પ્રત્યેક વ્યવહારમાં સત્ય વિના ચાલતું નથી, પણ તે વ્યવહાર સત્યરૂપ નથી. સર્વે વ્યવહારમાં જે સત્ય છે તે બધાં સત્યરૂપે એકરૂપ જ છે, પણ વ્યવહાર પરત્વે તેમના આકાર જુદાજુદા છે. એક વ્યવહારવાળો તમામ વ્યવહારનાં સત્યને સમજી જ શકવો જોઈએ એવો નિયમ નથી. એમ ન જ હોય એમ અમે કહેતા નથી, પણ એમ હોવું જ જોઈએ એમ માનતાં અચકાઈએ છીએ. કુંભાર ઘણો ચતુર હોય તો ઘડા પારખી જાણે, માટે તરવારની ધાર વિશે કે ઈશ્વરના સ્વરૂપ વિશે પણ તેનો અભિપ્રાય ખરો જ હોવો જોઈએ એમ નથી. પોતપોતાના ધંધાનું સંપૂર્ણ સત્યરૂપ જ્ઞાન હોવું એ જ મુશ્કેલ છે, એટલું જ ખરેખરું હાથ થઈ શકતું નથી, તો તે ઉપરાંત વળી પારકાની વાત ડોળવા જવી એ કેવું અશક્ય છે ! આમ છે, ત્યારે માણસોએ પેલા રજવાડી કારભારીના ખુશામદિયાના જેવી ભૂલ ન જ કરવી.

વ્યવહાર સાથે પરમાર્થ શી રીતે જોડવો, ચોતરફ ચાલતા દુનિયાદારીના પ્રચંડ વિગ્રહની વચમાં ઊભા રહી પ્રભુભક્તિ શી રીતે કરવી એ પ્રશ્ન હંમેશા. વિકટ ગણાયો

છે. પણ વર્તમાન સમયમાં તો એ ઘણાને તદ્દન અસમાધેય જ લાગે છે. કેટલાક મનુષ્યોમાં ધનની તૃષ્ણાનો વાયુ પુષ્કળ બહેકી રહ્યો હોય છે. તેમને માટે તો કદાચ એમ કહી શકાય કે તેઓ પ્રભુનું સ્મરણ કરતા નથી એ એમની ભૂલ છે. પણ જે મનુષ્યોને સામાન્ય ગુજરાન માટે ઘર અને બજારનાં વૈતરાં કરવાં પડે છે એમની પાસે પ્રભુભક્તિની શી આશા રાખી શકાય ? બેશક, જો પ્રભુ જ નિત્ય અને સાચો ઠરે અને આ દુનિયા ક્ષણભંગુર અને મિથ્યા ઠરે તો પ્રભુભક્તિ સામે કોઈ પણ સ્વાર્થને ટકવાનો હક નથી, પણ આ દુનિયા જેવી સત્ય અને અનિવાર્ય લાગે છે તેવો ‘પ્રભુ જ્યાં સુધી નથી લાગતો ત્યાં સુધી તો આ દુનિયાના વ્યવહારને જ પ્રાધાન્ય આપવું જોઈએ. આમ પૂર્વપક્ષ થાય છે. આથી વર્તમાન સમયમાં ધર્મ પ્રત્યે સામાન્ય જનોમાં અનેક તરેહના ભાવો જોવામાં આવે છે. કેટલાક તો ધર્મને — ડાહ્યાની સભામાં ગાંડો આવ્યો હોય એમ — પોતાના ડાહ્યાડમરા દુનિયાદારીના વિચારોની મોગલાઈ સભામાંથી હસીને હાંકી કાઢે છે ! કેટલાક એ બિચારાને સભાને છોડે એક ખૂણે બેસાડી મૂકે છે. અને એ ડાહ્યાઓની સભામાં એને જરાયે બોલવાનો હક તો શેનો જ હોય ?

136. માણસોએ કેવો વિવેક કરવો જોઈએ ?

- (1) સહેલા-અઘરાનો
- (2) વ્યવહાર અને સત્યનો
- (3) પાપ-પુણ્યનો
- (4) સારાસારનો

137. ચતુર કુંભારને શેની પરખ હોય ?

- (1) માટીની
- (2) નિંભાડાની
- (3) ઘડાની
- (4) ગઘેડાની

138. વ્યવહારનાં સત્યો કેવાં હોય છે ?

- (1) બહુરૂપ
- (2) ખોટાં
- (3) સાચાં
- (4) એકરૂપ

139. કયો પ્રશ્ન હંમેશા અઘરો રહ્યો છે ?

- (1) ભક્તિને જ્ઞાન સાથે જોડવી
- (2) વ્યવહારને પરમાર્થ સાથે જોડવો
- (3) વ્યવહારને દુનિયાદારી સાથે જોડવો
- (4) જ્ઞાનને ભક્તિ સાથે જોડવું

140. કેટલાંક મનુષ્યોમાં શેનો વાયુ બહેકી ગયો છે ?

- (1) વૈભવનો
- (2) સંપત્તિનો
- (3) નામનાનો
- (4) ધનનો

141. ‘થોડા સમયમાં જ ભાંગી જાય તેવું’ શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ શોધો.

- (1) કાયું
- (2) નકલી
- (3) ક્ષણભંગૂર
- (4) પાકટ

142. કેટલાંક લોકો ધર્મને, સભામાં ક્યાં સ્થાન આપે છે ?

- (1) સિંહાસન પર
- (2) છેલ્લે ખૂણામાં
- (3) આગળ
- (4) સ્ટેજ પર

143. ‘વૈતરા કરવાં’ રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ શોધો.

- (1) વધારે વળતરે ઓછું કામ કરવું
- (2) વળતર પ્રમાણે કામ કરવું
- (3) કામ જ ન કરવું
- (4) ઓછા વળતરે કામ કરવું

નિર્દેશ : નીચે આપેલ ફકરો કાળજીપૂર્વક વાંચો તેની નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તરો યોગ્ય વિકલ્પ શોધીને લખો. (144 – 150)

નવીન કાંઈ ઊભું કરવું એ ઘણાથી ન બની શકે, પણ પોતાને જે જ્ઞાન મળ્યું હોય તેનો લાભ બીજા દેશી ભાઈઓને આપવો એ તો સરળ કામ છે. એમ કરવાના

ઘણા રસ્તા છે. પુસ્તકો, ભાષાન્તરો, ચોપાનિયાં, વર્તમાનપત્રો, ભાષણો, વાતચીત, વગેરે. એમાંથી કોઈ પણ પ્રકારે સઘળા વિદ્વાનોએ પોતાની શક્તિ પ્રમાણે દેશની સેવા બજાવવી જ જોઈએ. એમ નહિ કે કાચા શિખાઉએ એકદમ ગ્રન્થકર્તા થઈને ફરવું. એ તો સ્વાર્થી, માનના ભૂખ્યા, અધૂરા ઘડાનું છલકાવું છે. તોપણ એવું અર્ધું ભણેલો માણસ પણ નમ્ર અને ઉત્સાહી હોય, તો બીજાને બીજી રીતે પોતાના જ્ઞાનનો લાભ આપી શકે ખરો. એવો માણસ પોતાના કરતાં પણ ઊંચરતા જ્ઞાનવાળા માણસોમાં બેઠો હોય ત્યાં જો પોતાના સદ્વિચારો બીજાને જણાવે, હેતુપ્રીતથી વાદવિવાદ કરે અને ખરા દ્વિલથી વિવેકભર્યો બોધ કરે, તો બેશક દેશમાં ઘણી બાબતનો સુધારો થાય. એવા અઘભણ્યા પણ નિરુપયોગી અથવા ધિક્કારવા જોગ નથી. સુધારાની લડતમાં સરદારોની જરૂર છે, અને તેથી પણ વધારે સિપાઈઓની જરૂર છે જ. કાંકરેકાંકરે પાળ બંધાય અને ટીપેટીપે સરોવર ભરાય એ કહેવત પ્રમાણે એવા માણસોથી જુમલે ઘણું કામ થાય અને થાય છે જ. માત્ર તેઓએ પોતાની યોગ્યતા જાણવી જોઈએ.

વિદ્વાનોનો ત્રીજો ધર્મ એ છે કે બહુ જ ખંતથી સદાચરણને માર્ગે ચાલવું. આ ધર્મ મનુષ્યમાત્રને સામાન્ય છે. તોપણ અહીંયાં વિશેષપણે ગણવાની જરૂર એટલા માટે પડે છે કે જો એક વિદ્વાન ખોટે રસ્તે ચાલે તો તેથી જગતમાં નુકસાન ઘણું થાય છે. દુનિયા માને છે કે બીજા ગમે તેમ ચાલે, પણ વિદ્વાન તો ધર્મનો સનાતન પંથ કદી છોડનાર નથી. એ મોટા માનને – એ વિશ્વાસને – લાયક થવું એ વિદ્વાનનો ધર્મ છે. વિદ્વાનને કુમાર્ગે ચાલતો જોઈ

આખા વર્ગને દૂષણ લાગે છે. લોકોની વિદ્વાન અને વિદ્યા એ બન્ને ઉપર અનીતિ થઈ જાય છે અને ઘણા માણસો વિદ્યાભ્યાસ કરતા અટકે છે. માટે દુરાચરણી વિદ્વાન મોટો કુળદ્રોહી છે; એ પોતાના આખા વર્ગને બહુ જ નુકસાન કરનારો થઈ પડે છે. બીજું વિદ્વાનનાં દુરાચરણને જોઈ બીજા લોકો પણ નિઃશંકપણે તે પ્રમાણે વર્તે છે એ ખરેખરું મોટું નુકસાન છે; અને એ બાબત જે જોખમદારી પોતાના માથા ઉપર છે તે વિદ્વાને કદી પણ ભૂલવી જોઈએ નહિ.

144. જ્ઞાની માણસો શું કરે તો દેશમાં ઘણી બાબતમાં સુધારો થાય ?

- (1) કથા કરે
- (2) સારા વિચારો ફેલાવે
- (3) પૂજા કરે
- (4) દાન કરે

145. સુધારાની લડતમાં સરદારો કરતાં પણ કોની વધારે જરૂર છે ?

- (1) પશુઓ
- (2) શસ્ત્રો
- (3) જ્ઞાન
- (4) સિપાઈઓ

146. ‘ટીપે ટીપે સરોવર ભરાય’ કહેવતનો અર્થ આપો.

- (1) ટીપાં પડવાં
- (2) સરોવર ભરવું
- (3) થોડે થોડે કાર્ય પૂર્ણ કરી શકાય
- (4) વાદળ વરસવું

147. સામાન્ય માણસોને શેનો ખ્યાલ આપવો જરૂરી છે ?

- (1) પોતાની આદતો
- (2) પોતાના સ્વભાવ
- (3) પોતાની વૃત્તિઓ
- (4) પોતાની યોગ્યતા

148. કેવો વિદ્વાન કુળદ્રોહી ગણાય ?

- (1) કોઘી
- (2) આળસુ
- (3) ખરાબ આચરણવાળો
- (4) પાપી

149. ‘કુળદ્રોહી’ કયો સમાસ થશે ?

- (1) કર્મધારય
- (2) દ્વિગુ
- (3) ઉપપદ
- (4) મધ્યમપદલોપી

150. ‘રહેણી-કહેણી’ એટલે શું ?

- (1) વર્તવું-બોલવું
- (2) બોલવું-ચાલવું
- (3) ખાવું-પીવું
- (4) હરવું-ફરવું

SPACE FOR ROUGH WORK

SPACE FOR ROUGH WORK

આપેલ સૂચનાઓ ધ્યાનપૂર્વક વાંચો :

1. જે રીતે જુદા જુદા પ્રશ્નોના જવાબો આપવાના છે તે પરીક્ષા પુસ્તિકામાં સમજાવાયેલ છે જે તમારે ખરેખર પ્રશ્નોના ઉત્તર આપતા પહેલા કાળજીપૂર્વક વાંચવું જોઈએ.
2. દરેક પ્રશ્ન માટે ચાર વિકલ્પો માંથી સહી ઉત્તર માટે ઓ.એમ.આર. (OMR) ઉત્તર પત્ર પૃષ્ઠ-2 માં એકજ વૃત ને બ્લૂ/કાળાં બોલ પાઇન્ટ પેન થી જ ભરવું. એક વાર ઉત્તર ભર્યા પછી તેને બદલી શકાશે નહિ.
3. પરીક્ષાર્થી સુનિશ્ચિત કરી લે કે આ ઉત્તર પત્ર ને વાળવા માં ન આવે અને તે ઉપર બીજો કોઈ અન્ય નિશાન પણ ન લગાવે. પરીક્ષાર્થી પોતાનો અનુક્રમાંક ઉત્તર પત્ર માં નિર્ધારિત જગ્યા સિવાય બીજે કયાંય ન લખે.
4. પરીક્ષા પુસ્તિકા અને ઉત્તર પત્ર નો ઉપયોગ ધ્યાનપૂર્વક કરે, કારણ કે કોઈપણ પરિસ્થિતિ માં (માત્ર પરીક્ષા પુસ્તિકા અને ઉત્તર પત્ર ના કોડ (code) અથવા સંખ્યા માં વિભિન્નતા સિવાય) બીજી પરીક્ષા પુસ્તિકા આપવામાં આવશે નહિ.
5. પરીક્ષા પુસ્તિકા/ઉત્તર પત્ર માં આપેલ પરીક્ષા પુસ્તિકા કોડ અને સંખ્યાને પરીક્ષાર્થીએ ઉચિત રૂપે હાજરી-પત્ર માં લખવું.
6. મશીન ઓ.એમ.આર. (OMR) ઉત્તર પત્ર સંકેત માહિતી વાંચશે. સાથી કોઈ માહિતી અધૂરી રહેવી ન જોઈએ અને તે પ્રવેશ પત્ર આપવામાં આવેલી માહિતીથી અલગ હોવી જોઈએ નહીં.
7. પરીક્ષાર્થી દ્વારા પરીક્ષા હોલ/કક્ષ માં પ્રવેશ પત્ર સિવાય ની કોઈ પણ જાત ની પાઠ્ય સામગ્રી, મુદ્રિત અથવા હસ્તલિખિત, કાગળ ની પરિચો, પેજર, મોબાઇલ ફોન, ઇલેક્ટ્રોનિક ઉપકરણ અથવા અન્ય કોઈ પણ જાત ની સામગ્રી ને લઈ જવાની અથવા ઉપયોગ કરવાની મનાઈ છે.
8. મોબાઇલ ફોન, વાયરલેસ કમ્યુનિકેશન ડિવાઇસ (સ્વીચ ઓફ મોડમાં પણ) અને અન્ય પ્રતિબંધિત વસ્તુઓ પરીક્ષા હોલ/કક્ષ માં લાવવી જોઈએ નહીં. આ સૂચનાનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ થવું એ પરીક્ષામાં ગેરવાજબી માધ્યમ તરીકે ઉપયોગ કરવામાં આવશે અને પરીક્ષાર્થી સામે પરીક્ષા રદ કરવા સહિતની કાર્યવાહી કરવામાં આવશે.
9. પ્રત્યેક પરીક્ષાર્થીએ, નિરીક્ષક ના માગ્યા મુજબ પ્રવેશ પત્ર રજૂ કરવું.
10. કેન્દ્ર અધીક્ષક અથવા નિરીક્ષક ની વિશિષ્ટ અનુમતિ વગર કોઈ પણ પરીક્ષાર્થીએ પોતાનું સ્થાન ન છોડવું.
11. કાર્યરત નિરીક્ષક ને ઉત્તર પત્ર આપ્યા વગર અને હાજરી-પત્ર માં ફરીવાર સહી કર્યા વગર પરીક્ષાર્થીઓ પરીક્ષા હોલ/કક્ષ છોડવો નહિ. જો પરીક્ષાર્થીએ બીજી વાર હાજરી-પત્ર માં સહી નહિ કરી હોય તા માનવા માં આવશે કે તેને ઉત્તર પત્ર પાછું આપ્યું નથી અને આને અનુચિત સાધન નો મામલો માનવામાં આવશે. પરીક્ષાર્થી આપણા ડાબા હાથના અંગૂઠાના નિશાન હાજરી-પત્ર માં આપેલા સ્થાન પર અવશ્ય લગાવો.
12. ઇલેક્ટ્રોનિક/હસ્તચાલિત પરિકલક નો ઉપયોગ વર્જિત છે.
13. પરીક્ષા હોલ/કક્ષ માં પોતાના આચરણ (વ્યવહાર) માટે પરીક્ષાર્થી પરીક્ષા સંસ્થા ના બધાજ નિયમો અને વિનિયમો સાથે બંધાયેલો છે. અનુચિત સાધનો ના બધાજ મામલાના નિર્ણય પરીક્ષા સંસ્થા ના નિયમો અને વિનિયમો અનુસાર જ થશે.
14. ઉત્તર પત્ર અને પરીક્ષા પુસ્તિકા નો કોઈ પણ ભાગ ગમે તેવી પરિસ્થિતિમાં જુદો કરવો નહિ.
15. પરીક્ષા પૂર્ણ થયા પછી, પરીક્ષાર્થી કક્ષ/હોલ છોડવા પહેલા ઉત્તર પત્ર નિરીક્ષક ને આપી દે. પરીક્ષાર્થી પોતાનો સાથે આ પરીક્ષા પુસ્તિકાને લઈ જઈ શકે છે.

READ THE FOLLOWING INSTRUCTIONS CAREFULLY :

1. The manner in which the different questions are to be answered has been explained in the Test Booklet which you should read carefully before actually answering the questions.
2. Out of the four alternatives for each question, only one circle for the correct answer is to be darkened completely with **Blue/Black Ball Point Pen** on **Side-2** of the OMR Answer Sheet. The answer once marked is not liable to be changed.
3. The candidates should ensure that the Answer Sheet is not folded. Do not make any stray marks on the Answer Sheet. Do not write your Roll No. anywhere else except in the specified space in the Answer Sheet.
4. Handle the Test Booklet and Answer Sheet with care, as under no circumstances (except for discrepancy in Test Booklet Code or Number and Answer Sheet Code or Number), another set will be provided.
5. The candidates will write the correct Test Booklet Code and Number as given in the Test Booklet/Answer Sheet in the Attendance Sheet.
6. A machine will read the coded information in the OMR Answer Sheet. Hence, no information should be left incomplete and it should not be different from the information given in the Admit Card.
7. Candidates are not allowed to carry any textual material, printed or written, bits of papers, pager, mobile phone, electronic device or any other material except the Admit Card inside the Examination Hall/Room.
8. Mobile phones, wireless communication devices (even in switched off mode) and the other banned items should not be brought in the examination halls/rooms. Failing to comply with this instruction, will be considered as using unfair means in the examination and action will be taken against the candidate including cancellation of examination.
9. Each candidate must show on demand his / her Admit Card to the Invigilator.
10. No candidate, without special permission of the Centre Superintendent or Invigilator, should leave his / her seat.
11. The candidates should not leave the Examination Hall/Room without handing over their Answer Sheet to the Invigilator on duty and sign the Attendance Sheet twice. Cases where candidate has not signed the Attendance Sheet second time will be deemed not to have handed over the Answer Sheet and dealt with as an unfair means case. **The candidates are also required to put their left-hand THUMB impression in the space provided in the Attendance Sheet.**
12. Use of Electronic/Manual Calculator is prohibited.
13. The candidates are governed by all Rules and Regulations of the Examining Body with regard to their conduct in the Examination Hall/Room. All cases of unfair means will be dealt with as per Rules and Regulations of the Examining Body.
14. No part of the Test Booklet and Answer Sheet shall be detached under any circumstances.
15. **On completion of the test, the candidate must hand over the Answer Sheet to the Invigilator in the Room/Hall. The candidates are allowed to take away this Test Booklet with them.**

निम्नलिखित निर्देशों को ध्यान से पढ़ें :

1. जिस प्रकार से विभिन्न प्रश्नों के उत्तर दिए जाने हैं उसका वर्णन परीक्षा पुस्तिका में किया गया है, जिसे आप प्रश्नों का उत्तर देने से पहले ध्यान से पढ़ लें।
2. प्रत्येक प्रश्न के लिए दिए गए चार विकल्पों में से सही उत्तर के लिए OMR उत्तर पत्र के पृष्ठ-2 पर केवल एक वृत्त को ही पूरी तरह नीले/काले बॉल पॉइंट पेन से भरें। एक बार उत्तर अंकित करने के बाद उसे बदला नहीं जा सकता है।
3. परीक्षार्थी सुनिश्चित करें कि इस उत्तर पत्र को मोड़ा न जाए एवं उस पर कोई अन्य निशान न लगाएँ। परीक्षार्थी अपना अनुक्रमांक उत्तर पत्र में निर्धारित स्थान के अतिरिक्त अन्यत्र न लिखें।
4. परीक्षा पुस्तिका एवं उत्तर पत्र का ध्यानपूर्वक प्रयोग करें, क्योंकि किसी भी परिस्थिति में (केवल परीक्षा पुस्तिका एवं उत्तर पत्र के कोड या संख्या में भिन्नता की स्थिति को छोड़कर) दूसरी परीक्षा पुस्तिका उपलब्ध नहीं करायी जाएगी।
5. परीक्षा पुस्तिका/उत्तर पत्र में दिए गए परीक्षा पुस्तिका कोड व संख्या को परीक्षार्थी सही तरीके से उपस्थिति-पत्र में लिखें।
6. OMR उत्तर पत्र में कोडित जानकारी को एक मशीन पढ़ेगी। इसलिए कोई भी सूचना अधूरी न छोड़ें और यह प्रवेश पत्र में दी गई सूचना से भिन्न नहीं होनी चाहिए।
7. परीक्षार्थी द्वारा परीक्षा हॉल/कक्ष में प्रवेश पत्र के सिवाय किसी प्रकार की पाठ्य सामग्री, मुद्रित या हस्तलिखित, कागज़ की पर्चियाँ, पेजर, मोबाइल फोन, इलेक्ट्रॉनिक उपकरण या किसी अन्य प्रकार की सामग्री को ले जाने या उपयोग करने की अनुमति नहीं है।
8. मोबाइल फोन, बेतार संचार युक्तियाँ (स्विच ऑफ अवस्था में भी) और अन्य प्रतिबंधित वस्तुएँ परीक्षा हॉल/कक्ष में नहीं लाई जानी चाहिए। इस सूचना का पालन न होने पर इसे परीक्षा में अनुचित साधनों का प्रयोग माना जाएगा और परीक्षार्थी के विरुद्ध कार्यवाही की जाएगी, परीक्षा रद्द करने सहित।
9. पूछे जाने पर प्रत्येक परीक्षार्थी, निरीक्षक को अपना प्रवेश-पत्र दिखाएँ।
10. केन्द्र अधीक्षक या निरीक्षक की विशेष अनुमति के बिना कोई परीक्षार्थी अपना स्थान न छोड़ें।
11. कार्यरत निरीक्षक को अपना उत्तर पत्र दिए बिना एवं उपस्थिति-पत्र पर दुबारा हस्ताक्षर किए बिना परीक्षार्थी परीक्षा हॉल/कक्ष नहीं छोड़ेंगे। यदि किसी परीक्षार्थी ने दूसरी बार उपस्थिति-पत्र पर हस्ताक्षर नहीं किए तो यह माना जाएगा कि उसने उत्तर पत्र नहीं लौटाया है और यह अनुचित साधन का मामला माना जाएगा। परीक्षार्थी अपने बाएँ हाथ के अंगूठे का निशान उपस्थिति-पत्र में दिए गए स्थान पर अवश्य लगाएँ।
12. इलेक्ट्रॉनिक/हस्तचालित परिकलक का उपयोग वर्जित है।
13. परीक्षा-हॉल/कक्ष में आचरण के लिए परीक्षार्थी परीक्षण संस्था के सभी नियमों एवं विनियमों द्वारा नियमित हैं। अनुचित साधनों के सभी मामलों का फैसला परीक्षण संस्था के नियमों एवं विनियमों के अनुसार होगा।
14. किसी भी परिस्थिति में परीक्षा पुस्तिका और उत्तर पत्र का कोई भाग अलग न करें।
15. परीक्षा सम्पन्न होने पर, परीक्षार्थी कक्ष/हॉल छोड़ने से पूर्व उत्तर पत्र निरीक्षक को अवश्य सौंप दें। परीक्षार्थी अपने साथ इस परीक्षा पुस्तिका को ले जा सकते हैं।